

Gäller för: Mag-tarmmottagning NÄL

Innehållsansvar: Agnes Futo, (agnfu1), Överläkare

Godkänd av: Monica Olsson, (monol25), Verksamhetschef

Giltig från: 2025-05-26

Giltig till: 2027-05-26

Vaccinationsrutiner inför immunmodulerande terapi hos IBD-patienter (inflammatory Bowel Disease)

Förändringar sedan föregående version

Justerat informationen under rubrik definition av immunmodulerande läkemedel och pneumokocker. Rubrik vaccination byts ut till SARS-CoV2

Bakgrund och syfte

Patientens vaccinationsstatus, behov av vaccinationer skall uppdateras innan immunmodulerande behandling inleds, helst vid diagnos, framför allt om det handlar om extensiv eller total ulcerös kolit eller extensiv Crohnskolit, tunntarmsjukdom, fistelsjukdom. Uppdatering sker via anamnes och serologisk diagnostik. Man får vara frikostig med MPR (morbilli, parotit, rubella) och varicella-serologi.

Definition av immunmodulerande läkemedel

- Kortikosteroider
- Immunosuppression: thiopuriner (azatioprin, merkaptopurin, tioguanine), methotrexate. ATC-klass L01A, L01B och L04A.

- Biologisk behandling: infliximab, adalimumab, golimumab, ustekinumab, risankizumab, mirikizumab, vedolizumab, tofacitinbid, upadacitinib, filgotinib, ozanimod, etrasimod, ATC-klass L04A.

Vaccinationer

Levande och döda vacciner

Givande av levande vacciner är kontraindicerat under pågående behandling med immun-modulerande läkemedel (se definition ovan). Levande vacciner skall inte heller ges till gravida. Avdödade vacciner kan ges under pågående behandling med immunmodulerande läkemedel, men vaccinanslaget kan bli sämre.

Hepatit B

Hos seronegativa patienter kan hepatit B vaccination (avdödat vaccin) övervägas, helst före immunmodulerande behandling påbörjas. Vaccination som ges före immunmodulerande behandling omfattar 3 vaccindoser (0, 1 och 6 mån).

Seronegativa patienter som redan inlett behandling med immunmodulerande läkemedel, och bedöms i behov av vaccin, ges 4 dubbla vaccindoser (0,1, 2 och 6 månader).

I samtliga fall kontrolleras anti-HBs titern cirka 4 veckor efter avslutad vaccination. Patienter som inte uppnår anti-HBs titer > 10 IU/L efter avslutad vaccination remitteras till Infektionsklinikens vaccinationsmottagning för kompletterande vaccination.

Anti-HBs titern bör kontrolleras vartannat år hos patienter som behandlas med immunmodulerande läkemedel. Om anti-HBs titern sjunker under 10 IU/L rekommenderas att ytterligare vaccindoser ges.

Varicella

Vaccin mot varicella zostervirus (VZV) ges till patienter som saknar immunitet (baserat på anamnes och i de flesta fall serologi) i god tid innan behandling påbörjas med immunmodulerande läkemedel (om möjlighet finns). Vaccinet (Varilix eller Varivax) ges i två doser med (4)-6 veckors mellanrum.

Patienter som är 50 år eller äldre kan vaccineras med ett annat vaccin (Zostavax) som ges singeldos.

Vaccinationen bör vara avslutad minst 4 veckor innan behandling med immunmodulerande läkemedel startar. Antikropps nivåerna mot VZV skall kontrolleras 4-6 veckor efter avslutad vaccination.

OBS! Dessa är ett levande försvagat vaccin som inte skall ges till immunhämjade patienter eller gravida kvinnor.

MPR (morbilli, parotit, rubella)

Personer som genomgått någon av dessa barnsjukdomar, har i och med infektionen ett fullgott skydd. Vaccinationsprogram har införts stegvis varför personer födda, framför allt 1960-1980 kan ha ett varierande skydd mot dessa sjukdomar.

MPR vaccin ges till patienter som saknar immunitet (baserat på anamnes och i de flesta fall serologi) i god tid innan behandling påbörjas med immunmodulerande läkemedel (om möjlighet finns). Vaccinet ges i två doser med minst (4)-6 veckors mellanrum. Vaccinationen bör vara avslutad minst 4 veckor innan behandling med immunmodulerande läkemedel startar. Antikropps nivåerna mot mässling, påssjuka och röda hund virus skall kontrolleras 4-6 veckor efter avslutad vaccination.

OBS! Detta är ett levande försvagat vaccin som inte skall ges till immunhämjade patienter eller gravida kvinnor.

Pneumokocker

Tidigare ovaccinerade patienter: ges en dos Prevenar 20. Ytterligare en dos Pneumovax® kan övervägas efter 5 år.

Patienter som tidigare vaccinerats med Pneumovax och/eller Prevenar 13®: ges en dos Prevenar 20 tidigast 1 år efter senaste dosen. Ytterligare en dos Pneumovax® kan övervägas efter 5 år.

Vaccinationerna bör helst ges före behandling med immunmodulerande läkemedel.

Influensa

En dos ges årligen under september-oktober.

SARS-CoV2

Rekommenderas enligt Folkhälsomyndighetens riktlinjer.

Andra vaccinationer som rekommenderade

Ansvarig läkare ger information till patienten som får vaccinera sig via vårdcentralen om hen vill.

Difteri och stelkramp

En påfyllnadsdos mot difteri och stelkramp ges vart 20:e år.

Humant papilloma virus (HPV)

Vaccination av unga män och kvinnor upp till 26 års ålder bör övervägas, helst före behandling med immunmodulerande läkemedel.

Checklista

- Kontrollera inför start av immunmodulerande behandling
- Hepatit B status (Hbs-ag, HBc-ak, anti-HBs) och hepatit C status (HCV-ak)
- Varicellaserologi (VZV IgG)
- MPR serologi (Morbilli, Parotit, Rubella IgG)
- EBV serologi (EBV IgG)
- HIV serologi (HIV 1+2 ak+ag) kan övervägas
- Dessutom inför biologisk behandling IGRA-test (Quantiferon) och lungrtg

Vaccinera

- Varicella (ges på infektionsmottagning, remiss krävs)
- MPR (ges på infektionsmottagning, remiss krävs)
- Pneumokocker (ges på mag-tarmmottagning)
- Influensa (ges på mag-tarmmottagning)
- Hepatit B kan övervägas (ges på mag-tarmmottagning)

Källförteckning

SGF Nationella riktlinjer Behandlingsstrategier vid IBD – med inriktning på biologisk terapi:

[Behandlingsstrategier vid inflammatorisk tarmsjukdom – med inriktning på biologisk terapi, 2022 - Svensk Gastroenterologisk Förening](#)

Läkemedelsverket behandlingsrekommendation: Läkemedelsbehandling vid IBD

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Mag-tarmmottagning NÄL

Innehållsansvar: Agnes Futo, (agnfu1), Överläkare

Godkänd av: Monica Olsson, (monol25), Verksamhetschef

Dokument-ID: NU10068-1061594200-48

Version: 9.0

Giltig från: 2025-05-26

Giltig till: 2027-05-26